

Civilna iniciativa izbranih **malih delničarjev** NKBM je naredila analizo dogajanja pred izbrisom delnic Nove Kreditne banke Maribor in po njem.

Resnica: rop banke in zasebnih lastnikov

Tekst

Peter Glavič

Foto

Tadej Regent

Kmalu po izbrisu delnic Nove Kreditne banke Maribor (NKBM) je bila decembra 2013 ustanovljena Civilna iniciativa izbranih **malih delničarjev** NKBM, ki je temeljito analizirala vse dogajanje pred izbrisom in po njem. Z našim delom želimo seznaniti sto tisoč ogoljufanih delničarjev.

Sestali smo se z direktorjem Združenja bank Slovenije, vodstvom Banke Slovenije, predsednikom državnega zbora, problematiko smo predstavili tudi na posvetovanju v organizaciji državnega sveta. S predsednico vlade in ministrom za finance smo bili v pisnih stikih, vendar se nam ni uspelo sestati, ker so iz njunih kabinetov trdili, da delajo po navodilih evropske komisije (beri: lobijev). Zato smo skupaj z Vseslovenskim združenjem **malih delničarjev (VZMD)** pisali o naših ugotovitvah predsedniku evropske komisije Joséju Manuelu Barroso, vendar v več kot treh mesecih nismo dobili odgovora, čeprav so bile vmes volitve v evropski parlament. Pisali smo takratnim evropskim poslancem, prejetje pisma sta potrdila Lojze Peterle in Milan Zver, vendar tudi tu kake pomoči volivcem očitno ni bilo. Zato smo z **VZMD** vložili na ustavno sodišče pobudo za presojo ustavnosti zakona o bančništvu, ki je izbris omogočil (pobudi se še lahko brez stroškov priključite – glejte spletno stran **VZMD**). Državnemu zboru smo posredovali predlog o ustanovitvi preiskovalne komisije in izbrisu spornih členov zakona.

Nazaj v leto 2013

V letu 2013 je država najprej drugim delničarjem NKBM v nasprotju s pogodbo (Prospektom) prepovedala dokapitalizacijo banke in jih nato z dodatno izdajo velikega števila delnic iztisnila iz lastništva. Potem jim je z novelo zakona o bančništvu podržavila premoženje v banki. Tako si je decembra lani prisvojila sredstva lastnikov NKBM: 592 milijonov evrov kapitala, 983 milijonov evrov rezervacij in

5,9 milijarde evrov zavarovanj (pomemben del prihodnjih dobičkov DUTB) z izgovorom, da je bila banka pred stečajem. To ni bilo res. Za ocenjevanje bank so merodajni mednarodni računovodski standardi (MRS), na kar je večkrat opozoril direktor Združenja bank Slovenije dr. France Arhar. NKBM je bila po MRS večkrat revidirana, nazadnje je njeno poslovanje v letu 2012 poleg rednih revizorjev za 2,5 milijona evrov pregledala tudi revizijska hiša Ovington, ERC.

NKBM je po revidiranem poročilu v letu 2012 imela 70 milijonov evrov dobička pred oblikovanjem oslabitev in rezervacij, ki so do takrat brez zavarovanj kumulativno znašale 759 milijonov evrov. Pokritje slabih kreditov je bilo v NKBM bistveno boljše kot v NLB, Abanki in bankah v tuji lasti. Delež slabih kreditov je bil v NKBM nižji kot v NLB in Abanki. Razmerje med krediti in depoziti je bilo izravnano in nižje kot v NLB in Abanki. Več kot polovica premoženja, s katerim bi lahko pridobila financiranje Evropske centralne banke (400 milijonov evrov), je bila prosta. Vrednost zavarovanj je bila znižana za 570 milijonov evrov, medtem ko so bruto krediti padli le za 230 milijonov evrov. NKBM je torej oblikovala ogromno rezervacij, imela je nadpovprečno oslabiljene primerljive kredite, z nadpovprečno visokim zavarovanjem.

Po tej metodologiji je bila 30. 9. 2013 kapitalska ustreznost NKBM 8,4-odstotna, kar je bilo v krizi zelo dobro. Dne 17. 12. 2013 je po podatkih Banke Slovenije kapital NKBM znašal 143,2 milijona evrov, odpisi in rezervacije so dosegli 983 milijonov evrov ter zavarovanja okoli 5,9 milijarde evrov. NKBM je za slabe terjatve (in zavarovanja zanje) dobila od DUTB obveznice v višini 388 milijonov evrov. Če upoštevamo še 61 milijonov evrov dobička tekočega leta, so tega dne znašala sredstva lastnikov (brez rezervacij in zavarovanj) okoli 592 milijonov evrov.

Stresni testi so pokazali, da bi v primeru neugodnega scenarija z 1-odstotno verjetnostjo uresničenja lahko v obdobju 2013–2015 nastala prihodnja, domnevna izguba 1,947 milijarde evrov – seveda je bila verjetnost (gotovost), da se to ne bo zgodilo, 99-odstotna! Ker je bila absorpcijska sposobnost NKBM ocenjena na 892 milijonov evrov, naj bi na koncu leta 2015 v primeru črnega scenarija morebitna nepokrita neto izguba pri izbranih predpostavkah znašala 1,055 milijarde evrov. To domnevno izgubo je Banka Slovenije z manipulacijo spremenila v kruto fizično realnost. Na podlagi rezultatov stresnih testov, pregleda kakovosti sredstev ter vrednotenja nepremičnin je Banka Slovenije izdala odločbo o izrednih ukrepih.

Že v dobrem mesecu po izdaji odločbe ter izbrisu delnic

in obveznic se je pokazalo, da so bile predpostavke stresnih testov napačne in s tem ocene o možni nepokriti izgubi v višini 1,055 milijarde evrov (z 1-odstotno verjetnostjo) nerealne. Npr. za leto 2013 je bil padec BDP v neugodnem scenariju ocenjen na 3,1 odstotka, dejansko je bil 1,1 odstotka; letos naj bi bil padec BDP 3,8 odstotka, državni urad za makroekonomske analize in razvoj (Umar) napoveduje rast 0,5 odstotka, evropska komisija celo 0,8 odstotka! V obdobju 2013–2015 naj bi bil skupen padec BDP kar 9,5 odstotka, padec zasebne potrošnje pa celo 18 odstotkov; evropska komisija nam je letos za obdobje 2013–2015 napovedala rast BDP za 1,1 odstotka in padec zasebne potrošnje le 1,4 odstotka. Ocenjevati prihodnje izgube je tvegano početje, na podlagi 1-odstotne verjetnosti morebitnih prihodnjih izgub razlastniti četrtino prebivalstva pa je nestrokovno, zavrzno, ekonomsko nespametno in nedržavotvorno dejanje. Ali bo država zaradi dokazano nerealnih ocen zdaj vrnila premoženje oropanim delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic? To mora narediti iz pravnih, ekonomskih, političnih in etičnih razlogov.

Iz fiktivne v dejansko izgubo

Predsednica vlade trdi, da se je Slovenija morala v tujni zadolžiti za sanacijo bank v višini treh milijard evrov (niso bile redke celo še enkrat višje številke). NKBM naj bi vlada dokapitalizirala z 870 milijonov evrov, od DUTB je dobila 388 milijonov evrov »kupnine« za terjatve, skupaj naj bi dobila 1,258 milijarde evrov kapitala in je imela po zadnjem poročilu previsoko, 20,5-odstotno kapitalsko ustreznost – povprečje bank v EU je 10 odstotkov! Na drugi strani je iz NKBM odteklo na DUTB 1,032 milijarde evrov večinoma dobrih terjatev (slabe so bile odpisane ali so bila zanje sredstva rezervirana) in skoraj 1,9 milijarde evrov zavarovanj, skupaj skoraj 2,9 milijarde evrov. Dejansko je torej šlo za rop NKBM in njenih zasebnih lastnikov v višini nad 1,5 milijarde evrov.

Vlada trdi, da je bilo od 870 milijonov evrov kar 620 milijonov evrov v denarju – v resnici je bilo od 620 milijonov kar 361 milijonov evrov prenesenih iz državnih depozitov v isti banki, za 43 milijonov evrov je bilo obveznic prejšnjih izdaj RS (stvarnega vložka, kar ni denar) – NKBM je torej dobila samo 216 milijonov evrov gotovine, 77 milijonov evrov manj, kot je od dokapitalizacije želelo vodstvo banke. Preostanek do 870 milijonov je bilo 250 milijonov evrov v novih obveznicah – plačilo je obljubljeno v dveh ali treh letih. V obveznicah je bilo tudi 388 milijonov evrov kupnine od DUTB. Samo za 216 milijonov evrov se je bilo treba zadolžiti v tujini, vse drugo je sicer povečalo javni dolg, vendar si teh sredstev ni bilo in se jih verjetno tudi ne bo treba sposoditi.

Vrednost slabih terjatev je država ob prenosu na DUTB umetno močno znižala tako, da so jih po navodilih medresorske komisije in usklajevalnega odbora ocenjevali v nasprotju z MRS. Metodologija ocenjevanja slabih terjatev bank ni bila določena v zakonu o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB). Zunanji ocenjevalci se niso držali niti metodologije MRS niti modela in elementov iz uredbe o izvajanju ZUKS, ki jo je izdala vlada. Za vsako preneseno terjatev so iz NKBM dodatno odšteli še skoraj dvakratnik zavarovanj. DUTB

je tako od NKBM prevzela 1,033 milijarde evrov terjatev in obveznic ter okoli 1,9 milijarde evrov zavarovanj. Dala je 388 milijonov evrov poplačila v svojih obveznicah in s tem NKBM povzročila (brez zavarovanj) izgubo v višini 641 milijonov evrov. S tem je izguba NKBM za leto 2013 zrasla z 90 milijonov na ogromnih 685 milijonov evrov. Neverjetne, fiktivne prihodnje izgube do leta 2015 so bile tako spremenjene v dejanske in objavljene kot že realizirane izgube (virtualni stečaj). To je priznal guverner Banke Slovenije: »Banke so zdaj dokapitalizirane po najbolj strašnih obremenitvenih testih vsaj do konca 2015.«

Poučen je primer delnic Letrike v zastavi: delnica je bila prenesena na DUTB po 10,5 evra, ko je bila na trgu vredna 31 evrov, tri tedne po tem prenosu pa celo 42 evrov; prodane so bile junija 2014 po 67,1 evra! Banka in delničarji so bili oškodovani za 9 milijonov evrov – kredit bi bil s prodajo delnic lahko dvakrat poplačan. Takih in podobnih primerov je v NKBM veliko. Skupinske oslavitve kreditov so bile konec leta 2013 v primerjavi s koncem leta 2012 pri bonitetnem razredu A za 287 milijonov evrov nižje, pri B za 481 milijonov evrov nižje, pri C za 162 milijonov evrov nižje, pri D in E pa so se povečale za 14 milijonov evrov. Ključni so bili torej prenosi dobrih terjatev z zavarovanji (podjetji, nepremičninami) vred, ne prenosi odpisanih slabih terjatev. Prenesena podjetja so večinoma redno odplačevala svoje obveznosti do banke. DUTB in država bosta z odplačilom kreditov in prodajo zavarovanj očitno dobro zaslužili.

Kako to počne Avstrija?

Revizijski hiši Deloitte in Ernst & Young sta vzporedno z obremenitvenimi preizkusi delali pregled kakovosti sredstev. Namesto dolgoročne ekonomske vrednosti iz ZUKSB (točka 5 v 4. odstavku 11. člena) so uporabljali likvidacijsko vrednost. Izračunana bančna luknja, ki jo je Banka Slovenije ocenila na 1,4 milijarde evrov, je 18. 12. 2013 znašala 2,7 milijarde evrov, toda za Bruselj je bila prenizka in treba jo je bilo podvojiti – na 5,8 milijarde evrov. S tem je bilo izničenih zgoraj omenjenih 592 milijonov evrov sredstev lastnikov delnic (brez rezervacij in zavarovanj) ter 64 milijonov evrov sredstev lastnikov podrejenih obveznic; njihov lastnik je postala država prek DUTB (597,8 milijona evrov).

Ker sta številki enaki kot v predvideni izgubi 2013–2015, je potrjeno, da so bile dodatne slabitve po izbrisu delnic in obveznic izpeljane z namenom izničiti pozitivni kapital ter s tem zlasti sredstva imetnikov delnic in obveznic. Da končne, že objavljene virtualne izgube niso spremenili, so morali na DUTB prenesti še več dobrih podjetij in terjatev po močno znižanih cenah, v povprečju s 85-odstotnim diskontom.

Država se pri tem izgovarja na evropsko ko-

misijo in dane obljube. Kaj pa avstrijska vlada? Avstrijska banka Raiffeisen je pri 113 milijonov evrov »zelo konzervativno« ugotovljenega kapitalskega primanjkljaja v istem stresnem testu slovensko podružnico dokapitalizirala samo s 40 milijoni evrov. Svojih delničarjev niso razlastnili, saj s tem višine kapitala ne bi spremenili, nasilna zamenjava lastnikov pa bi bila usodna za banko in državo Avstrijo. Slovenija je vložila zahtevo za 900 milijonov evrov državne pomoči za sistemsko banko januarja 2013, evropska komisija jo je odobrila decembra 2013 po popolnem izničenju vseh delnic in podrejenih obveznic. Avstrija je šestkrat višjo zahtevo za nesistemsko banko Hypo-Alpe-Adria vložila 29. junija 2013 in jo dopolnila 29. avgusta 2013; EK jo je odobrila že septembra 2013 brez zahteve za kakršen koli odpis ali pretvorbo podrejenih obveznic, kje šele za njihov popoln odpis.

Evropska komisija torej s Slovenijo ne ravna kot z enakopravno članico EU, čeprav Sloveniji ni posodila nobenih sredstev za sanacijo bank. In naša vlada se tem dvojnem merilom ni znala upreti!

Konec aprila letos je Evropski bančni organ (EBA) objavil splošno metodologijo in scenarij za letošnje stresne teste 130 bank v državah EU. Samo štiri mesece po izničenju delnic NKBM so evropska komisija, Evropska centralna banka in Evropski bančni organ bistveno spremenili napovedi gospodarskih gibanj 2013–2015 za Slovenijo, na primer pri BDP od padca 9,5 na 3,3 odstotka v neugodnem primeru, pri zasebni potrošnji z -18 na -1,4 odstotka, zmanjšanje brezposelnosti z 10,1 na 9,8 odstotka namesto na 11,5 odstotka v osnovnem scenariju. Do leta 2015 se utegnejo napovedi o previsoki dokapitalizaciji še bistveno povečati.

Po novi metodologiji EBA je bila torej dokapitalizacija slovenskih bank decembra lani za 1,5 do 2 milijardi evrov previsoka ter razlastnitvenje delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic – milo rečeno – nestrokovno. Presežek

kapitala bi po letošnjih stresnih testih morali porabiti za vračilo delnic in podrejenih obveznic razlaščenim lastnikom podržavljenih bank po sedanji vrednosti dejansko vplačanih sredstev.

Uničen slovenski kapitalski trg

Z izbrisom **malih delničarjev** in lastnikov podrejenih obveznic sta evropska komisija in država dokončno uničili slovenski kapitalski trg delnic ter obveznic, podjetniških in državnih. Vzajemni in pokojninski skladi so že skoraj v celoti (2 milijardi evrov) na tujih trgih, kjer ustvarjajo delovna mesta, v Sloveniji jih pa zapirajo. Zakaj naši vzajemni skladi niso kupili obstoječih ali na novo izdanih delnic Mercatorja, Športnega centra Pohorje, Heliosa, Letrike, Svee ter rešili sedanjih in zelo verjetno prihodnjih problemov teh družb? Zakaj je hrvaški Agrokor boljši kot četrta milijona domačih malih vlagateljev, ki jim država premoženje vsakih nekaj let podržavi (Proficia Dadas, Zvona, banke) in zaplenjena podjetja proda tujcem! Delnic potem noče nihče več kupovati, vsi se jih poskušajo znebiti in cene strmoglavijo.

Osnova tržnega gospodarstva je zbiranje in vlaganje kapitala, »kreditni kapitalizem« pa hitro propade, kot dokazujejo nedavne slovenske izkušnje. Zahteve evropske komisije o zaplembi premoženja (malih) lastnikov bank niso le kršitev prava EU, temveč tudi kršitev ustavnega načela suverenosti. Odločba Banke Slovenije ogroža finančno stabilnost kapitalskega trga, bančnega sistema, gospodarstva in s tem obstoj države. Razlastitev malih vlagateljev krši 33. člen slovenske ustave in 1. člen protokola h konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. ●

*Dr. Peter Glavič je zaslužni profesor mariborske univerze in član Civilne iniciative izbranih **malih delničarjev** NKBM.*

Ali bo država zaradi dokazano nerealnih ocen zdaj vrnila premoženje oropanim delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic? To mora narediti iz pravnih, ekonomskih, političnih in etičnih razlogov.

Page: 8

Reach: 84000

Country: SLOVENIA

Size: 1400 cm2

4 / 4

